

WNIOSKI Z MONITORINGU REKOMENDACJI DOTYCZĄCYCH RPO WO 2014-2020

PROCES MONITOROWANIA REKOMENDACJI W RAMACH EWALUACJI RPO WO 2014-2020

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020* Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (MFIPR) za monitorowanie stanu wdrożenia rekomendacji programowych (tj. tych dotyczących wyłącznie jednego programu) odpowiada Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym (IZ).

Celem procesu monitorowania stanu wdrożenia rekomendacji jest zweryfikowanie, czy zalecone działania zostały wdrożone i w jakim zakresie. W efekcie Jednostka Ewaluacyjna (JE) IZ programu pozyskuje od adresatów rekomendacji informację o rozpoczęciu wdrażania lub ostatecznym wdrożeniu i na tej podstawie aktualizuje status i stan rekomendacji w bazie informatycznej pn. System Wdrażania Rekomendacji (SWR). Działania te prowadzone są w Referacie Badań i Ewaluacji w Departamencie Polityki Regionalnej i Przestrzennej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Opolskiego. Z kolei Krajowa Jednostka Ewaluacji w MFIPR, odpowiedzialna jest za zarządzanie ww. bazą i monitoring wdrażania rekomendacji, głównie horyzontalnych (tj. tych których adresatem są instytucje funkcjonujące na poziomie systemu realizacji polityki spójności).

W poprzednim okresie programowania w ramach *Planu ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020* zrealizowano łącznie 16 badań ewaluacyjnych (Tabela 1), w zakresie których w przypadku:

- 12 ewaluacji wypracowano tabele rekomendacji, których zalecenia podlegały monitorowaniu. W 4 badaniach ze względu na ich charakter i zakres nie przygotowano ww. tabel, tym samym zalecenia nie podlegały przeglądowi (zaznaczone w tabeli kolorem szarym);
- 9 ewaluacji proces monitorowania rekomendacji jeszcze się nie zakończył, tj. nadal wdrażane są zalecenia przez adresatów z uwagi na oddalony w czasie termin wdrożenia rekomendacji, odnoszący się do działań w ramach programu *Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027*. W IV kwartale 2025 roku powtórzony zostanie monitoring wdrażania rekomendacji¹;
- 3 ewaluacji zakończył się przegląd rekomendacji, tj. w przyszłości nie będzie weryfikowany stopień wdrożenia zaleceń, z uwagi na to że zalecenia zostały uwzględnione w realizacji programu regionalnego.

¹ W celu ostatecznego zamknięcia procesu monitorowania rekomendacji w ramach RPO WO 2014-2020.

Tabela 1. Badania ewaluacyjne zrealizowane w ramach Planu ewaluacji RPO WO 2014-2020²

Lp.	Tytuł opracowania	Rok odbioru raportu końcowego						
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	<i>Ewaluacja bieżąca kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WO 2014-2020</i>							
2	<i>Ewaluacja mid-term dot. postępu rzeczowego RPO WO 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania</i>							
3	<i>Oszacowanie wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego – Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu RPO WO 2014-2020</i>							
4	<i>Pogłębiona analiza i ocena wpływu projektów realizowanych w ramach Działań 7.1, 7.2, 7.3 RPO WO 2014-2020 na poprawę sytuacji mieszkańców Opolszczyzny na rynku pracy</i>							
5	<i>Zastosowanie instrumentów finansowych w województwie opolskim w ramach funduszy unijnych do 2027 roku</i>							
6	<i>Efekty wsparcia konkurencyjności, innowacyjności i internacjonalizacji MSP oraz rozwój potencjału jednostek naukowo-badawczych w województwie opolskim w perspektywie 2014-2020</i>							
7	<i>Efekty wsparcia w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych w województwie opolskim</i>							
8	<i>Działania wspierające gospodarkę niskoemisyjną i poprawę jakości powietrza w województwie opolskim w ramach Osi Priorytetowej III i V RPO WO 2014-2020</i>							
9	<i>Ocena wsparcia w zakresie edukacji w ramach RPO WO 2014-2020 oraz analiza aspiracji edukacyjno-zawodowych uczniów szkół ponadpodstawowych i osób dorosłych</i>							
10	<i>Sprawozdanie podsumowujące wnioski z ewaluacji przeprowadzonych na poziomie RPO WO 2014-2020</i>							
11	<i>Ocena efektów wsparcia i diagnoza potrzeb w zakresie rozwoju usług i infrastruktury ochrony zdrowia i reintegracji społeczno-zawodowej mieszkańców województwa opolskiego</i>							
12	<i>Ocena efektów ekologicznych, społecznych i gospodarczych inwestycji wspartych w ramach IV i V Osi Priorytetowej RPO WO 2014-2020</i>							
13	<i>Wpływ inwestycji transportowych na sytuację społeczno-gospodarczą województwa opolskiego</i>							
14	<i>Ocena jakości i efektów działań na rzecz opieki nad dziećmi do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dzieci do lat 6 w województwie opolskim</i>							
15	<i>Ewaluacja Regionalnych Programów Zdrowotnych realizowanych w województwie opolskim</i>							
16	<i>Oszacowanie wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego – Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu RPO WO 2014-2020 (pomiar drugi)</i>							

Źródło. Opracowanie własne (kolorem zielonym oznaczone są badania zrealizowane w ramach OOT, komplementarne do ewaluacji, które zostały wykazane w Planie ewaluacji RPO WO 2014-2020, niebieskim ewaluacje dot. gł. RPO WO 2014-2020 i zrealizowane w formule badań ewaluacyjnych; na szaro oznaczono ewaluacje w ramach których nie zostały wypracowane rekomendacje).

² W latach 2014-2016 prowadzono badania dotyczące perspektywy 2007-2013 (3 ewaluacje), a także finalizowano 7 badań w ramach projektu pn. *Opolskie Obserwatorium Terytorialne – wzmocnienie systemu monitorowania polityk publicznych*.

UŻYTECZNOŚĆ REKOMENDACJI

Badania dostarczyły rzetelnych i przydatnych informacji, zarówno w celu poprawy jakości wdrażania RPO WO 2014-2020, jak i monitorowania i mierzenia efektów realizowanych działań. Dodatkowo wykorzystane zostały do przygotowania przedsięwzięć rozwojowych w perspektywie do 2030 roku. Dając tym samym wskazówki do modyfikacji praktykowanych rozwiązań, jak i ulepszając programowane interwencje ukierunkowane na wzrost jakości życia mieszkańców Opolskiego.

W toku zrealizowanych opracowań, wypracowane zostały zalecenia i sugestie pozwalające na:

- a) zwiększenie jakości działań oraz podniesienie skuteczności, efektywności i użyteczności programu;
- b) bieżącą ocenę działań, w tym sformułowanie zaleceń operacyjnych pomocnych we wdrażaniu RPO WO 2014-2020 (w obrębie wskaźników i ich wartości docelowych, kryteriów czy alokacji);
- c) podsumowanie efektów realizowanych działań oraz ustalenie mechanizmów, które doprowadziły do zmian, w tym częściowe określenie skutków pandemii COVID-19 (w niektórych obszarach wsparcia) oraz zaprojektowanie działań niezbędnych do podjęcia w przyszłości celem ich niwelowania;
- d) ustalenie związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy działaniami i efektami programu (w ramach określonej logiki RPO WO 2014-2020), w tym zidentyfikowanie przyczyn ewentualnych odchyłeń / barier w realizacji interwencji i zaproponowanie działań korygujących;
- e) jeszcze efektywniejsze zaprojektowanie interwencji zaplanowanych do wdrażania na poziomie regionalnym w perspektywie 2021-2027 (m.in. poprzez weryfikowanie założeń programu, obszarów wsparcia i kierunków działań oraz grup adresatów będących celem interwencji, itp.);
- f) określenie skuteczności działań wdrażanych w ramach SRWO 2020 oraz sformułowanie wskazówek dla potrzeb programowania *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego. Opolskie 2030* (inaczej *Strategii Opolskie 2030*) oraz *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego 2030*, jak i programu regionalnego pn. *Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027* (FEO 2021-2027).

Wybrane rekomendacje mające przełożenie na program regionalny pn. Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027:

1. ZDROWIE:

- a) dalsza realizacja wsparcia: zapobiegającego chorobom cywilizacyjnym w aspekcie nadwagi, otyłości i cukrzycy; dla matek i dzieci; rehabilitacji medycznej oraz uruchomienie działań dot. zdrowia psychicznego dorosłych oraz leczenia wad postawy i wad rozwojowych u dzieci;
- b) zmniejszenie skali deficytu kadr medycznych przez wprowadzenie systemu zachęt popularyzujących kształcenie na kierunkach medycznych oraz utrzymanie i pozyskanie kadr medycznych;
- c) realizacja inwestycji dot. wyposażenia i wymiany aparatury oraz sprzętu medycznego (m.in. do opieki długoterminowej, wytnieniowej; diagnostyki i rehabilitacji) oraz modernizacja infrastruktury w celu poprawy dostępności architektonicznej dla osób z niepełnosprawnościami;
- d) kontynuowanie finansowania usług zdrowotnych oraz opiekuńczych w formach zdeinstytucjonalizowanych, kierowanych do grup defaworyzowanych oraz osób z problemami zdrowotnymi, wymagających pomocy psychiatrycznej lub psychologicznej, a także rozszerzenie form organizacyjnych opieki nad osobami starszymi i przewlekle chorymi (opieka paliatywna i hospicyjna).

2. WYKLUCZENIE SPOŁECZNE:

- a) wsparcie przedsiębiorstw społecznych i ekonomii społecznej;
- b) zapewnienie wsparcia dla osób starszych i niesamodzielnych w codziennym funkcjonowaniu (usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne, asystenckie);
- c) kontynuacja wsparcia dot. rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym kształcenia kandydatów na rodziny zastępcze i adopcyjne oraz umożliwienie podnoszenia kompetencji w zakresie pełnienia pieczy zastępczej i wsparcie osób z niej wychodzących;
- d) działania na rzecz osób bezdomnych, zagrożonych bezdomnością lub innych osób doświadczających wykluczenia społecznego i wymagających złożonej pomocy;

- e) rozwój usług wspierających i przeciwdziałających zjawisku bezdomności wśród osób do 25 r.ż., w tym szczególnie wychowanków pieczy zastępczej;
- f) ograniczenie wykluczenia społecznego dzieci powodowanego m.in. przebywaniem w niekorzystnym środowisku opiekuńczo-wychowawczym rodziny dysfunkcyjnej oraz z rodzin wielodzietnych;
- g) wsparcie imigrantów, zwłaszcza obywateli Ukrainy.

3. RYNEK PRACY I EDUKACJA:

- a) rozszerzenie grupy odbiorców wsparcia aktywizacji zawodowej o absolwentów szkół średnich i wyższych oraz osoby poniżej 30 r.ż.;
- b) wsparcie samozatrudnienia, w tym zindywidualizowane podejście do dotacji na założenie działalności gospodarczej;
- c) wprowadzenie bonu mieszkaniowego i na wynagrodzenie dla młodych osób jako zachętę do pozostania w regionie, a także bonu relokacyjnego dla osób posiadających przydatne kompetencje, przybywających lub powracających z zagranicy i innych regionów kraju;
- d) wsparcie działań niwelujących nierówności w dostępie do usług wychowania przedszkolnego. Dalsze inwestowanie w infrastrukturę i wyposażenie placówek, zajęcia dodatkowe, rozwój umiejętności i kwalifikacji nauczycieli;
- e) wspieranie działań włączających rodziców w działalność szkoły i ukierunkowanych na pedagogikę oraz niwelujących skutki izolacji zw. z edukacją zdalną;
- f) kontynuowanie programów stypendialnych w oparciu o sprawdzone rozwiązania, przy jednoczesnym zwiększeniu budżetu, w tym kwot stypendiów oraz zróżnicowaniu ich wysokości w zależności od poziomu szkoły i osiągnięć uczniów;
- g) preferowanie projektów obejmujących współpracę z pracodawcami oraz tworzenie w szkołach warunków pracy właściwych dla nauczanych zawodów. Dalsze wzmacnianie umiejętności matematyczno-przyrodniczych i z zakresu TIK oraz wsparcie psychologiczne i pedagogiczne uczniów;
- h) wprowadzenie możliwości szkolenia trenerów i doradców zawodowych w profilowaniu kierunków kształcenia ustawicznego; objęcie wsparciem osób spoza grup defaworyzowanych oraz wprowadzenie dłuższych form kształcenia formalnego i pozaformalnego, a także podniesienie wartości bonu szkoleniowego.

4. INNOWACYJNOŚĆ, B+R I OTOCZENIE BIZNESU:

- a) wzmacnianie potencjału jednostek badawczo-rozwojowych, w tym ich rozwój w obszarze świadczenia usług dla sektora przedsiębiorstw;
- b) wsparcie przedsiębiorstw we wdrażaniu innowacji opartej na działalności B+R;
- c) wsparcie oferty usługowej Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB) kierowanej do MŚP, w tym dostosowanie działań IOB do potrzeb przedsiębiorstw oraz promocja ich działań;
- d) podnoszenie kwalifikacji personelu IOB m.in. przy opracowywaniu i wdrażaniu nowych usług;
- e) profesjonalizacja kluczowych IOB dla inteligentnych specjalizacji regionu wraz z rozwojem aktywności związanej z sieciowaniem podmiotów w ramach tych obszarów.

5. ŚRODOWISKO:

- a) zwiększenie alokacji finansowej na działania cechujące się najwyższą efektywnością kosztową m.in. poprawa efektywności energetycznej budynków, wymiana źródeł ciepła;
- b) wsparcie przydomowej infrastruktury do zasilania i magazynowania energii na rzecz transportu nisko i zeroemisyjnego, a także finansowanie i montaż finansowy interwencji energetycznych również w indywidualnych budynkach mieszkalnych (zalecenie horyzontalne skierowane do KE).

6. TRANSPORT:

- a) kontynuacja projektów dot. zakupu taboru kolejowego; uatrakcyjnienie oferty przewozowej transportu kolejowego i autobusowego, w tym poprawa częstotliwości i rozwój sieci połączeń;

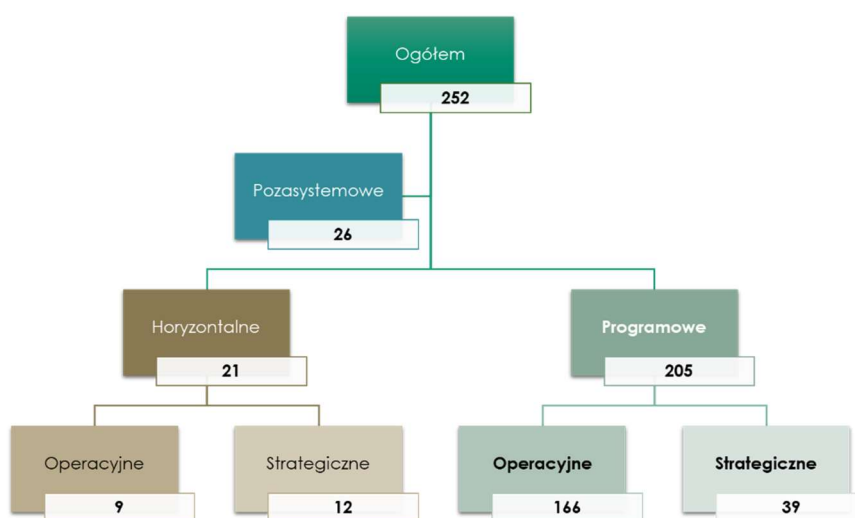

- b) zwiększenie środków na inwestycje w komunikację miejską, transport autobusowy poza miejskimi obszarami funkcjonalnymi;
- c) dalsze inwestycje w infrastrukturę publiczną: budowa parkingów przesiadkowych, modernizacja dróg, usprawnienie dostępu (również pieszego i rowerowego) do miejsc użyteczności publicznej, placówek handlowych i terenów rekreacyjnych;
- d) poprawa spójności sieci dróg rowerowych, w tym z sąsiednimi regionami oraz szlakami turystycznymi, możliwość dojazdu do miast, ich obszarów funkcjonalnych oraz centrów przesiadkowych. Uzupełnienie inwestycji z zakresu mobilności aktywnej o infrastrukturę punktową (stojaki i parkingi przesiadkowe dla rowerzystów);
- e) wsparcie cyfryzacji transportu, usprawniające funkcjonowanie mobilności zarówno z punktu widzenia organizatorów, jak i pasażerów;
- f) realizacja z dofinansowaniem FEO 2021-2027 Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej;
- g) promowanie wykorzystywania transportu zbiorowego przez mieszkańców i realizacja działań poprawiających dostępność do komunikacji zbiorowej.

CHARAKTER I LICZBA REKOMENDACJI EWALUACJI RPO WO 2014-2020

łącznie w ramach badań ewaluacyjnych zrealizowanych w perspektywie 2014-2020 w województwie opolskim wypracowano 252 rekomendacje, tj. zalecenia lub sugestie, bezpośrednio lub pośrednio wskazujące na potrzebę określonych zmian, służących doskonaleniu realizowanych interwencji publicznych.

Wykres 1. Liczba rekomendacji wypracowanych w badaniach ewaluacyjnych w perspektywie 2014-2020 w województwie opolskim

Źródło. Opracowanie własne, na podstawie tabel rekomendacji przyjętych przez ZWO w zakresie 12 badań ewaluacyjnych

Najwięcej w ramach ww. ewaluacji wypracowano rekomendacji programowych (205 zaleceń), tj. tych dotyczących wyłącznie jednego programu, a mianowicie w przypadku Opolszczyzny RPO WO 2014-2020. Wśród powyższych rekomendacji dominowały zalecenia operacyjne odnoszące się do kwestii wdrożeniowych programu oraz usprawnień w tym zakresie (81%). Dodatkowo 19% zaleceń programowych stanowiły rekomendacje strategiczne dotyczące priorytetowych kwestii w obszarze realizacji RPO WO 2014-2020. Zważywszy na harmonogram badań, rekomendacje wynikające z ewaluacji zrealizowanych w ostatnich latach wdrażania RPO WO 2014-2020, w dużym stopniu nawiązywały do programu FEO 2021-2027, w tym wykorzystane zostały do przygotowania ww. dokumentu. Zalecenia te w dalszym stopniu pomocne będą w odpowiednim wdrażaniu obecnego programu regionalnego, gdyż część z nich wprowadzana jest cyklicznie, z uwzględnieniem harmonogramu programu lub wymaga długofalowych rozwiązań.

Rekomendacje horyzontalne i pozasystemowe stanowiły poboczny efekt zrealizowanych badań na poziomie regionalnym (18,6%). Zalecenia horyzontalne, wykraczające poza jeden program polityki spójności,

powstały w 7 badaniach. Z kolei zalecenia pozasystemowe, dotyczące instytucji lub obszarów zlokalizowanych poza systemem realizacji polityki spójności, wypracowano w ramach 5 ewaluacji.

Najwięcej rekomendacji, ze względu na charakter badania i jego zakres, przygotowano w ramach ewaluacji mid-term (aż 85 zaleceń). Liczba rekomendacji w ramach powyższych ewaluacji wahała się pomiędzy 6 a 23 zaleceniami.

MONITORING REKOMENDACJI I STATUS ICH WDROŻENIA

Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami na poziomie regionalnym w perspektywie 2014-2020 monitoring rekomendacji programowych odbywał się cyklicznie, zazwyczaj raz do roku. W ramach przeglądu zaleceń ich adresaci głównie określali bieżący status zaleceń (w stosunku do statusu nadanego na etapie przyjmowania przez Zarząd Województwa Opolskiego tabeli wdrażania rekomendacji).

Wykres 2. Status rekomendacji programowych dot. RPO WO 2014-2020 – porównanie liczby zaleceń z perspektywy etapu ich wdrażania (rekomendacje przyjęte przez ZWO a zalecenia po przeglądzie)

MODYFIKACJA STATUSÓW REKOMENDACJI – od przyjęcia przez Zarząd Województwa Opolskiego do ich monitorowania	STATUS REKOMENDACJI	DEFINICJA STATUSU REKOMENDACJI	liczba zaleceń przyjętych przez ZWO	liczba zaleceń po ich przeglądzie
	zatwierdzona w całości	zaakceptowana do wdrożenia w całości, dla której działania wdrożeniowe jeszcze się nie rozpoczęły	121	10
	zatwierdzone częściowo	zaakceptowana do wdrożenia w części, dla której działania wdrożeniowe jeszcze się nie rozpoczęły	16	1
	zatwierdzona w całości (realizowana)	zaakceptowana do wdrożenia w całości, dla której działania wdrożeniowe jeszcze trwają	17	23
	zatwierdzone częściowo (realizowana)	zaakceptowana do wdrożenia w części, dla której działania wdrożeniowe jeszcze trwają	13	13
	zatwierdzone w całości (wdrożona)	zaakceptowana do wdrożenia w całości, dla której działania wdrożeniowe już zakończono	8	89
	zatwierdzone częściowo (wdrożona)	zaakceptowana do wdrożenia w części, dla której działania wdrożeniowe już zakończono	4	28
	odrzucone	całkowicie odrzucony sposób wdrożenia	26	41

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie przeglądu rekomendacji (luty 2024 r.) w ramach 12 badań ewaluacyjnych

Powyższy schemat pokazuje zmianę liczby nadanych statusów rekomendacji w zależności od etapu ich wdrażania. Dla przykładu na podstawie zatwierdzonych przez ZWO tabel rekomendacji można wskazać, że rekomendacji zatwierdzonych w całości, ale jeszcze nie zaimplementowanych do programu było najwięcej – bo aż 121 zaleceń. Jednak wraz z upływem czasu nadanego dla potrzeb ich wdrożenia, po przeprowadzonym monitoringu do dalszej realizacji pozostało 10 zaleceń.

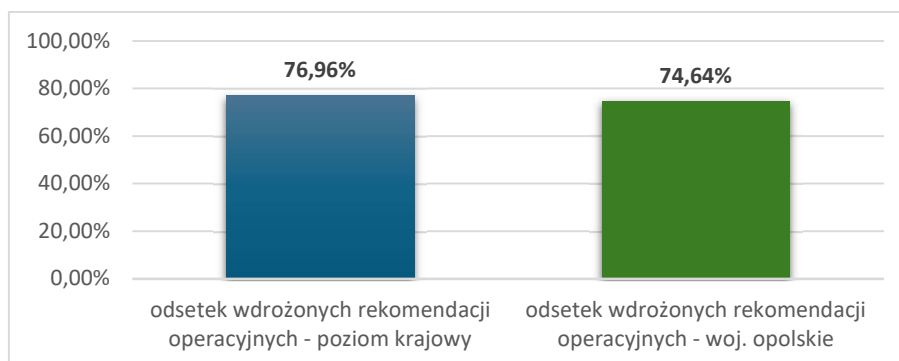
Na różnych etapach wdrażania rekomendacji łącznie odrzucono 41 zaleceń. Wśród głównych uzasadnień dla częściowej lub całkowitej rezygnacji z rekomendacji instytucje wymieniały następujące okoliczności³:

- a) uwarunkowania formalne/prawne/organizacyjne/techniczne uniemożliwiające lub ograniczające ich wdrożenie (na różnych poziomach zarządzania);
- b) zbyt szczegółowe zapisy rekomendacji (powodujące zawężenie praktykowanych rozwiązań) w sytuacji gdy np. na etapie programowania w dokumentach wdrożeniowych preferowano szersze działania, bez potrzeby wprowadzania ograniczeń (priorytetyzacji) co do form wsparcia, podmiotów czy odbiorców wskazywanych w zaleceniach;
- c) ograniczenia finansowe powodujące brak możliwości wdrożenia proponowanych działań;
- d) brak zasadności wdrożenia niektórych zaleceń (np. po zatwierdzeniu kryteriów; ze względu na brak zgłoszeń ze strony beneficjentów; z uwagi na potrzebę utrzymania dotychczas stosowanych rozwiązań które z perspektywy IZ/IP umożliwiają osiągnięcie założonych celów; rekomendacja niezasadna po analizie aktualnych danych, dostępności alokacji i harmonogramu naborów).

ODSETEK WDROŻONYCH REKOMENDACJI OPERACYJNYCH

W ramach przeglądu rekomendacji, dla potrzeb sprawozdawczości Pomocy Technicznej RPO WO 2014-2020, wyliczany był odsetek wdrożonych z przyjętych do realizacji programowych rekomendacji operacyjnych (obliczany wg wzoru: *liczba rekomendacji wdrożonych [bieżący status rekomendacji] / liczba rekomendacji zatwierdzonych [bazowy status rekomendacji] x100%* po dodatkowym odjęciu rekomendacji odrzuconych). W lutym 2024 r. **odsetek wdrożonych rekomendacji programowych operacyjnych w ramach ewaluacji RPO WO 2014-2020 wyniósł 74,64%⁴.**

Wykres 3. Odsetek wdrożonych rekomendacji operacyjnych (poziom krajowy i regionalny)

Źródło. Opracowanie własne, na podstawie wyliczeń KJE według Systemu Wdrażania Rekomendacji (z 5.06.2024 r.) i monitoringu zrealizowanego przez JE w zakresie zaleceń programowych operacyjnych N=166

Niepełne wykorzystanie rekomendacji operacyjnych wynika głównie z określonego terminu ich wdrożenia, wykraczającego poza okres realizowanego monitoringu i obejmującego działania prowadzone w ramach programu regionalnego FEO 2021-2027. Tym samym w najmniejszym stopniu zaimplementowane zostały rekomendacje z badań zrealizowanych pod koniec okresu wdrażania RPO WO 2014-2020, gdyż ich termin wykonania obejmuje obecny program regionalny.

W obecnej perspektywie na lata 2021-2027, zarówno na poziomie krajowym i regionalnym, nie będzie już stosowany przedmiotowy wskaźnik.

³ Analiza uzasadnień dokonana w czerwcu 2024 r. przez JE w DRP, wskazanych przez adresatów rekomendacji (głównie IZ – Departament Programowania / Wdrażania Funduszy Europejskich oraz Instytucje Pośredniczące RPO WO 2014-2020 – Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu i Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki) przy okazji weryfikacji stopnia wykorzystania wyników – monitoringu rekomendacji.

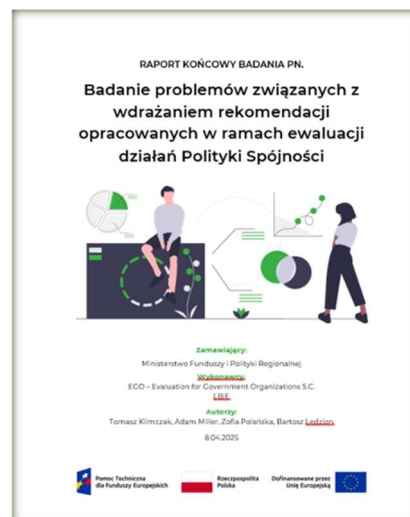
⁴ Z uwagi na charakter ewaluacji realizowanych w ramach „Planu ewaluacji RPO WO 2014-2020”, w tym szereg rekomendacji sformułowanych w stosunku do kolejnego okresu programowania - przedmiotowy wskaźnik odnosi się zarówno do rekomendacji dot. RPO WO 2014-2020 oraz FEO 2021-2027.

PROBLEMY ZWIĄZANE Z WDROŻENIEM REKOMENDACJI – perspektywa krajowa

Krajowa Jednostka Ewaluacji zleciła wykonanie badania pn. „[Problemy związane z wdrażaniem rekomendacji opracowanych w ramach ewaluacji działań Polityki Spójności](#)”⁵, które miało na celu ocenę skuteczności procesu przekładania wniosków z ewaluacji na realne działania. Analizie poddano zarówno mechanizmy formalne, jak i praktyki stosowane przez Jednostki Ewaluacyjne oraz komórki wdrożeniowe.

Badanie wykazało w szczególności że:

- rekomendacje często traktowane są jako niewiążące wskazówki (bez obowiązku ich wdrożenia);
- komórki wdrożeniowe w ograniczonym stopniu zaangażowane są w wybór tematów i zakresów badań (wynikający gł. z braku czasu związanego z dużym obciążeniem bieżącymi zadaniami);
- proces konsultacji rekomendacji jest powierzchowny, a adresaci rekomendacji włączani są dopiero po złożeniu projektu raportu końcowego (brakuje mechanizmu angażującego ich wcześniej);
- angażowanie do warsztatów rekomendacyjnych zbyt szerokiego grona uczestników, przez co dyskusje są mniej efektywne, a adresaci rzadko mają realny wpływ na kształt rekomendacji. Dodatkowo brak uczestnictwa w dyskusji osób z poziomu kierowniczego, co zmniejsza szanse na wdrożenie zaleceń;
- korzystanie ze zgromadzonego dorobku badań ewaluacyjnych jest utrudnione z powodu braku odpowiednich funkcjonalności w bazie SWR;
- system SWR jest mało intuicyjny, nie ułatwia monitoring postępów wdrażania i ogranicza możliwość wyszukiwania wcześniejszych rekomendacji;
- ponad połowa rekomendacji horyzontalnych jest nie wdrożona lub ma status nieokreślony (ich monitoring jest utrudniony ze względu na dużą liczbę adresatów, brak formalnego przełożenia na adresatów ze strony zlecającego badanie).

Wyniki badania stały się podstawą do sformułowania zestawu rekomendacji strategicznych i operacyjnych, mających zwiększyć realny wpływ ewaluacji na politykę spójności. Główne kierunki działań wskazane zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2. Rekomendacje i działania zaradcze zwiększające skuteczność wdrażania zaleceń

Rekomendacja	Proponowany sposób wdrożenia
usprawnienia procesu wdrażania	nadanie rekomendacji statusu obowiązkowych działań
	włączenie rekomendacji w procedury zarządzania programami
	formalne przypisanie odpowiedzialności oraz asysta doradcza
lepsz planowanie badań	zebranie potrzeb – zasada „białej kartki” (bez sugerowania rozwiązań / pytań ewaluacyjnych)
	priorytetyzacja pytań badawczych
	wczesne angażowanie zespołów merytorycznych i decydentów
poprawa jakości konsultacji zaleceń	częstsza organizacja spotkań roboczych między adresatami rekomendacji a wykonawcą badania
	wprowadzenie wstępnych zobowiązań do realizacji/wdrożenia
	zawężenie uczestników warsztatów do decydentów (bezpośrednich adresatów)

⁵ Raport końcowy opracowany przez: T. Klimczak, A. Miller, Z. Polańska, B. Ledzion; Wykonawcy EGO – Evaluation for Government Organizations S.C. oraz LBiE; Raport końcowy 8.04.2025 r.

wzmocnienie narzędzi	utworzenie cyfrowego repozytorium rekomendacji z inteligentną wyszukiwarką
	modyfikacja SWR (lepsze wprowadzanie rekomendacji i ich monitorowania)
zwiększenie skuteczności rekomendacji horyzontalnych	wprowadzenie formalnego obowiązku przekazania rekomendacji do adresatów (przez IZ), które uprawdopodobni udzielenie przez nich odpowiedzi

Źródło. Opracowanie własne na podstawie raportu końcowego pn. „Problemy związane z wdrażaniem rekomendacji opracowanych w ramach ewaluacji działań Polityki Spójności”; T. Klimczak, A. Miller, Z. Polańska, B. Ledzion; Wykonawcy EGO – Evaluation for Government Organizations S.C. oraz LBiE; 8.04.2025 r.

Wnioski i rekomendacje, a także proponowane sposoby ich wdrożenia będą przedmiotem pracy Grupy Sterującej Ewaluacją i Monitoringiem, funkcjonującej w UMWO.